

Almanya'da ve Avrupa Genelinde Aşırı Sağın Yükselişİ - Ahmet Külahçı

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra 23 Mayıs 1949 tarihinde Alman Anayasası'nın

kabulüyle resmen kurulan Almanya Federal Cumhuriyeti'nde aşırı sağcı partiler siyasi platformda uzun süre varlık gösteremediler. Yeni Almanya'da ilk aşırı sağcı parti olan "Sosyalist İmparatorluk Partisi" (SRP) (Sozialistische Reichspartei) ilk genel seçimlerden kısa bir süre sonra 2 Ekim 1949 tarihinde kuruldu. 11 bin civarında üyesi olan SRP, Nazilerin Nasyonal Demokrat İşçi Partisi'nin (NSDAP) ilkeleriyle arasına mesafe koymadığı için Federal Anayasa Mahkemesi tarafından 23 Ekim 1952 tarihinde yasaklandı. Bu Almanya Federal Cumhuriyeti'nde ilk parti yasağıydı.

Naziler tarafından yasaklanan ve İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra 1945 yılında yeniden kurulan Almanya Komünist Partisi (KPD), 1949-1953 yılları arasında Federal Almanya Cumhuriyeti'nde hem Federal Meclis olarak bilinen Alman Parlamentosu'nda hem de Eyalet Parlamentolarında temsil edildi. Ancak özgürlükçü demokratik temel prensiplere karşı çıktığı için 17 Ağustos 1956 tarihinde Federal Anayasa Mahkemesi tarafından yasaklandı. Almanya'da daha sonraki yıllarda şu ana kadar başka bir parti yasağı yaşanmadı.

Daha sonraki yıllarda aşırı sağcı, aşırı milliyetçi Almanya Nasyonal Demokrat Parti'nin (NPD) yasaklanması için Federal Anayasa Mahkemesi'ne başvuruda bulunuldu. Ancak geri çevrildi. Mahkeme 2017 yılında, NPD'nin "Anayasa düşmanı hedefler peşinde" olduğu görüşünde birleşildiği halde, "Demokrasiyi devre dışı bırakma gücüne sahip değil" diyerek partinin yasaklanmasına onay vermedi. Ancak devletin mali desteği kesmesini onayladı. NPD 1964 yılında Hannover'de eski aşırı sağcılar tarafından kuruldu. 1966 yılından itibaren yüzde 5 barajını aşarak 7 Eyalet'te Eyalet Parlamentosu'na girdi. 1969 yılında yapılan genel seçimlerde toplam oyların yüzde 4.3'ünü aldı, ancak yüzde 5 barajını aşamadığı için dışarda kaldı. Daha sonraki yıllarda parti içinde iç sürtüşmeler başladı ve zamanla yok olup gitti. Bir diğer aşırı sağcı parti olan Alman Halk Birliği (DVU) 1971 yılında önce dernek olarak kuruldu ve 1987 yılında da parti olarak politika sahnesine çıktı. Daha sonraki yıllarda 9 Eyalet Parlamentosu'na girmeyi başardı. Hatta eski Doğu Almanya sınırları içinde oluşturulan yeni eyaletlerden Saksonya Anhalt'ta 1998 yılında yapılan Eyalet Parlamentosu seçimlerinde toplam oyların yüzde 12.9'unu aldı. Ancak daha sonraki yıllarda desteği kaybederken iç sürtüşmeler yüzünden lağvedildi ve 2023 yılında "Die Heimat" (Vatan) adını aldı. Ancak yerel düzeyde bile etkisi olmayan siyasi bir

oluşuma dönüştü.

Sağ muhafazakar olarak bilinen REP (Republikaner) “Cumhuriyetçiler”, 1983 yılında Bavyera’da iktidardaki Hristiyan Sosyal Birlik Partisi’ni (CSU) terk edenler tarafından Münih’te kuruldu. 1985 yılında REP’in başına Bodrum’da yazlığı olduğu için “Bizim Bodrumlu Franz” olarak bilinen Franz Schönhuber geçti. Fransızların aşırı milliyetçi “Front National” (Ulusal Cephe) (FN) partisini örnek alan Schönhuber liderliğindeki REP 1987 yılındaki seçimlerde yüzde 7’nin üzerinde oy alarak Avrupa Parlamentosu’na girdi. Aynı yıl yüzde 7.5 oy alarak Berlin Eyalet Parlamentosu’na da girmeyi başardı. 1991-2001 yıllarında da Baden-Württemberg Eyalet Parlamentosu’nda yerini aldı. Daha sonraki yıllarda ise yok olup gitti.

AfD’nin Doğuşu

2013 yılında da Sağ popülist Almanya için Alternatif (AfD), Almanya’da politik sahnelere çıktı. “Dexit” yani Almanya’nın Avrupa Birliği’ni (AB) terk etmesi, Euro’dan vaz geçilerek yeniden Alman Markı’na (DM) dönülmesi politikasıyla 6 Şubat 2013 tarihinde kurulan AfD, baştan beri aşırı milliyetçi, Yahudi ve İslam düşmanı, yabancı düşmanı ırkçı bir politika izlemektedir.

AfD, 2014 yılında ortaya çıkan “Batı’nın İslamlaşmasına Karşı Vatanperver Avrupalılar” (Pegida) hareketinde yer alarak, İslam düşmanlığını ve daha sonraki yıllarda da sığınmacı düşmanlığını körüklemiştir ve hala da körüklemektedir. Partinin zamanla iyice çığırından çıkması üzerine ilk dönemlerdeki liderleri Bernd Lucke, Frauke Petry, Jörg Meuthen gibi sağ popülistler bile AfD’yi terk etmiştir. Ama aralarında Alman mahkemesinin “faşist” denilmesine izin verdiği Björn Höcke gibi politikacıların da bulunduğu AfD, her geçen gün güçlenmektedir. Son dönemlerde yapılan kamuoyu yoklamalarına göre Almanya genelinde oy oranı yüzde 23'lere, eski Doğu Almanya sınırları içinde oluşturulan yeni eyaletlerde yüzde 37'lere yükselen AfD, koşar adım iktidara doğru ilerlemektedir.

AfD'nin yükselişinde en önemli etken 2015 yılında dönemin Almanya Başbakanı Angela Merkel'in "Das schaffen wir" (Beceririz, başarırız, üstesinden geliriz) diyerek Almanya'nın kapılarını sığınmacılara sonuna kadar açmasıydı. Başta Suriye ve Afganistan olmak üzere yüzbinlerce sığınmacının Almanya'ya akın etmesi üzerine sığınmacı ve yabancı düşmanlığıyla oy avcılığı yapan AfD'ye destek daha da arttı. SPD'li Şansölye Olaf Scholz liderliğinde SPD, Yeşiller ve FDP'den oluşan koalisyon hükümetinin pandemi dönemindeki kararsız davranışı, enerji politikasındaki ve Ukrayna'ya yardım konusundaki çekimser tutumu AfD'nin ekmeğine yağ sürdü. Almanya'ya düzenli ve düzensiz göçe karşı olan AfD'ye destek beklenmedik bir biçimde arttı. 2021 yılındaki genel seçimlerde toplam oyların yüzde 10.4'ünü alan AfD, son dönemlerde yapılan kamuoyu yoklamalarında Almanya'da muhafazakar CDU/CSU'nun ardından "en güçlü ikinci parti" konumuna yükseldi.

Baştan itibaren PEGIDA etkinliklerine tam destek veren AfD, 2014 ve 2019 yılında yapılan seçimlerde Avrupa Parlamentosu'na temsilci gönderirken, 2017 yılında Almanya'da yapılan genel seçimlerde toplam oyların yüzde 12.6'sını alarak Federal Meclis'e girdi. 2021 yılındaki genel seçimlerde de yüzde 10.4 oy aldı. Şu anda Almanya'daki tüm eyalet parlamentolarında temsil edilen AfD, bu başarıyı Yahudi, İslam ve yabancı düşmanlığı, sığınmacı karşıtı ırkçı politikası sayesinde elde etti. Geçen yıl 8 Ekim'de Bavyera'da yapılan seçimlerde yüzde 14.6 oy alarak 'üçüncü güçlü parti', aynı gün Hessen'deki seçimlerde de yüzde 18.4'le 'ikinci güçlü parti' konumuna yükseldi.

Son dönemlerde yapılan kamuoyu yoklamaları, AfD'nin eski Doğu Almanya sınırları içinde oluşturulan yeni eyaletlerde 'en güçlü parti' konumuna yükselmekte olduğunu göstermektedir. Almanya'da bu hafta genel seçim olsa, AfD'nin, CDU/CSU'nun ardından en fazla oy alması beklenmektedir.

AfD Yasaklansın

Aralarında sağ popülist AfD partili politikacıların da bulunduğu Alman aşırı sağcıların geçen yılın son aylarında başkent Berlin yakınlarındaki Potsdam

kentinde bir villada buluşarak ülkede yaşayan milyonlarca göçmen kökenliyi sınır dışı etme “Tersine Göç” (Remigration), hatta bir Afrika ülkesine sürgün etme planları yaptıklarının ortaya çıkması üzerine gözler yeniden AfD’ye çevrildi. Almanya’da farklı çevreler AfD’nin yasaklanmasını bile gündeme getirdi.

Almanya’da halk sağ popülist Almanya için Alternatif’e (AfD) karşı ülke genelinde protesto gösterilerini sürdürürken, partinin yasaklanması sesleri de yükselmeye başladı. Almanya genelinde bilim insanları, Sivil Toplum Kuruluşları (STK), iş insanları, sendikalar öncülüğünde AfD’nin yasaklanması için başlatılan imza kampanyasına 800 binden fazla kişi destek verdi. “AfD yasağı gözden geçirilsin!” başlıklı kampanya sırasında 800 binden fazla kişinin imza attığı dilekçe Eyaletler Meclisi Dönem Başkanı Manuela Schwesig’e teslim edildi. AfD ve Almanya’daki aşırı sağcı hareketlere karşı eleştirisel yaklaşan haber sitesinin “Halk gammazları” sloganıyla başlattığı kampanyada toplanan imzaların yer aldığı dilekçede, Eyaletler Meclisi’nin AfD’nin yasaklanmasının mümkün olup olmadığının incelenmesi, değerlendirilmesi ve gözden geçirilmesi için Federal Anayasa Mahkemesi’nin devreye sokulması istendi. Aynı zamanda başta Thüringen olmak üzere bazı eyaletlerde AfD’nin faaliyetlerinin Eyalet Anayasa Koruma Teşkilatları tarafından izlendiğine dikkat çekilerek, partiye devlet tarafından yapılan mali desteğin durdurulmasının gözden geçirilmesi de önerildi.

CDU’lu Schleswig-Holstein Başbakanı Daniel Günther, demokrasi için bir tehlike olarak gördüğü AfD’nin yasaklanmasından yana olduğunu açıklarken, Federal Anayasa Mahkemesi eski Başkanı Hans-Jürgen Papier, şu aşamada böyle bir başvuru yapılmasının daha çok AfD’nin işine yarayacağına dikkat çekti ve “Yanlış olur” dedi. Alman Anayasası’nın 21’inci maddesine göre bir partinin ancak demokrasi ve hukuk devletine saldırıda bulunması halinde yasaklanmasının mümkün olduğunu hatırlatan Papier, şu aşamada böyle bir tehdit olduğunu saptamanın kolay olmayacağını söyledi. 2002-2010 yıllarında Federal Anayasa Mahkemesi Başkanı olarak görev yapan Papier, “Ancak elde yeterli delil bulunması halinde AfD’nin yasaklanması için başvuruda bulunulması yerinde ve doğru olur” dedi. Anayasayı Koruma Teşkilatları, Almanya’nın Saksonya, Saksonya-Anhalt ve Thüringen eyaletlerinde AfD’yi ‘kesinleşmiş aşırı sağcı’ kategorisine dahil ederken, faaliyetlerini izlediğine dikkat çekildi.

Berlin AfD'den Nefret Ediyor

Başkent Berlin'de geçtiğimiz aylarda AfD'nin yasaklanması için 10 binden fazla kişinin katıldığı bir gösteri düzenlendi. "Demokrasiyi savunmak. Birlikte hareket etmek" sloganıyla Brandenburg Kapısı'na açılan Paris Meydanı'nda düzenlenen gösteriye, iklim aktivistleri de destek verdi. "Berlin AfD'den nefret ediyor" sloganı atan göstericiler, demokrasiyi devre dışı bırakmak isteyen böyle bir partinin Almanya'da yerinin olmadığını haykırdılar. Mahkemenin 'faşist' denilmesine izin verdiği politikacıların bile söz sahibi olduğu bu partinin yasaklanmasını isteyen göstericiler "Demokrasi düşmanlarına hoşgörü yok" sloganı attılar. Gösteri boyunca yoğun güvenlik önlemleri alındı.

Türk Düşmanlığı

Almanya'da aşırı sağcı partilerin ırkçı ve yabancı düşmanlığı, özellikle de Türk düşmanlığı içerikli bir politika sürdürdüğü yıllardır bilinmektedir. Bu yeni bir şey değildir. Aşırı sağcı Almanya Nasyonal Demokrat Parti (NPD), ellerinde ve sırtlarında içleri dolu naylon torbalar taşıyan başörtülü kadın resimli ve "Vatana iyi yolculuklar" (Gute Heimreise) yazılı afişlerle yıllarca Türk düşmanlığı yapmıştır. Hatta "GAS geben!" (gazla) yazılı Nazi döneminde Yahudilerin toplama kamplarında gaz odalarında katledildiği çağrışımı yapan afişler bile kullanılmıştır bu kampanyada.

"Bizim Bodrumlu Franz", Franz Schönhuber liderliğindeki aşırı sağcı Cumhuriyetçiler (REP) de, 1980'li yılların ilk yarısından itibaren Türk düşmanlığı ile oy avcılığı yolunu tercih etti. Daha sonraki yıllarda aynı yönde politika yapan Alman Halk Birliği (DVU) de öyle. Şimdilerde de sağ popülist AfD aynı yoldan gitmekte ve Türk düşmanlığı ile İslam düşmanlığını körüklemektedir.

AfD'nin şu anda onursal başkanı olan o dönemdeki Eş Başkanı Alexander Gauland, "Dilin ötesinde, spesifik bir Alman kültürünü kolayca tanımlayamazsınız" diyen SPD milletvekili ve Federal Meclis Başkan Yardımcısı Aydan Özoğuz'a yıllar önce

kin kusmuştı. Gauland, eski Doğu Almanya'nın Eichsfeld kentinde katıldığı bir seçim kampanyasında, "Bunu Türkiye kökenli bir Alman söylüyor. Onu Eichsfeld'e davet edin ve ona spesifik Alman kültürünün ne olduğunu anlatın. O zaman bir daha hiç buraya gelemez ve biz de onu, Tanrı'ya şükür, Anadolu'da imha ederiz" demişti. Bunu söylediği kişi Aydan Özoğuz Almanya'nın Hamburg kentinde doğmuş. Alman vatandaşı... İlk, orta ve yüksek öğrenimini Almanya'da tamamlamış. 2001-2008 yılları arasında Hamburg Eyalet Parlamentosu milletvekili olarak görev yapmış. 2009 yılından beri SPD Federal Meclis milletvekili. 2013-2017 yasama döneminde federal hükümetin Göç, Sığınmacılar ve Uyumdan Sorumlu Devlet Bakanı. 2021 yılından beri de Federal Meclis Başkan Yardımcısı olarak görev yapmakta.

Avrupa'da aşırı sağcılar yolda

Geert Wilders liderliğindeki İslam düşmanı ve aşırı sağcı Özgürlük Partisi (PVV), Hollanda'da 22 Kasım'da yapılan seçimlerden yüzde 23.5 oy alarak 'en güçlü parti' olarak çıktı. Yıllardır yabancı düşmanlığı, İslam düşmanlığı, ırkçı politikayla oy avcılığı yapan Wilders, daha seçim akşamı sonuçlar şekillenmeden "İktidara talibiz" dedi. Camileri kapatacaklarını, Müslümanların kutsal kitabı Kur'an'ı Kerim'i ve başörtüsünü yasaklayacaklarını, sığınmacılara Hollanda'nın kapılarını kapatacaklarını, Hollanda'yı AB'den uzaklaştıracaklarını ilan ederek, "Hollanda Hollandalılara" diyerek seçim kampanyası sürdüren aşırı sağcı Wilders, 150 sandalyeli parlamentoya 37 milletvekiliyle girdi. 'Tescilli Müslüman düşmanı' Wilders, "Herkesin başbakanı olmak istiyorum" diyerek, camileri kapatmayacağını söylese de kaybettiği inandırıcılığını geri kazanamadı.

Avrupa'da benzer bir gelişmeye önceki yıl İtalya'da da tanık olduk. Giorgia Meloni liderliğindeki aşırı sağcı/post faşist İtalya'nın Kardeşleri (FdI), 25 Eylül 2022'deki genel seçimlerden yüzde 26 oyla "en güçlü parti" olarak çıkarak, aynı kanattaki Lig Partisi (Lega) ve Forza Italia (FI) (İtalya İleri) ile koalisyon hükümeti kurdu. Macaristan'da 'Fidesz' kısa adıyla tanınan Macar Yurttaş Birliği Lideri Viktor Orban, 2010 yılından beri aralıksız iktidarda. Polonya'da 8 yıldır iktidarda olan sağcı Hukuk ve Adalet Partisi (PiS) geçen yıl ekim ayında yapılan seçimlerde çoğunluğu ve iktidarı kaybettiği halde, toplam oyların yüzde 35.4'ünü alarak "en

güçlü parti” konumunu koruyor. Letonya’da sağ popülist Ulusal İttifak (NA) iktidar ortağı. Slovakya’da aşırı sağcı Slovakya Ulusal Partisi (SNS) iktidarın küçük ortağı. Finlandiya’da aşırı sağcı Finler hükümet ortağı iken İsveç’te aşırı sağcı İsveç Demokratları (SD) Ulf Kristersson başbakanlığında kurulan koalisyon hükümetine “dışarıdan destek” vermekte.

AB’nin lokomotifi Fransa’da Jean-Marie Le Pen tarafından 1972 yılında kurulan Le Front National (FN) -Ulusal Cephe- yıllarca İslam düşmanlığı yapıyor. 2011 yılında partiyi babasından devralan Marine Le Pen, partinin adını “Ulusal Birlik” (RN) olarak değiştirirse de, aynı politikayı ve ırkçılığı geçen yıl Kasım ayında görevi bırakıncaya kadar ‘kararlılıkla’ sürdürdü. Hatta 2012, 2017 ve 2022 yıllarında Fransa Cumhurbaşkanlığı’na bile soyunmuştur. Hâlâ bu yöndeki kararlılığını da, ırkçılığı da sürdürmektedir. Belçika’da aşırı sağcı Flaman Çıkarı (VB) “İslam Avrupa toplumu için en büyük tehlikedir” diyerek İslam düşmanlığını yıllardır körüklemekte. Avusturya’da yabancı düşmanı ve ırkçı politikayla popülist bir tutum sergileyen Avusturya Özgürlük Partisi (FPÖ), yıllarca iktidara ortak oldu. Diğer AB ülkelerinde de aşırı sağcılar benzer politikalarla yoldalar...

Bu tablo ışığında 6-9 Haziran 2024 tarihlerinde yapılacak Avrupa Parlamentosu seçimlerinden aşırı sağcı ve sağ popülist partilerin güçlenerek çıkması bekleniyor. Böyle bir gelişme, “Özgürlük Projesi,” “Medeniyet Projesi” ya da “Dayanışma Projesi” olarak bilinen AB’yi zayıflatacak ve AB üyesi ülkelerin “özgürlükçü, demokratik hukuk devletleri” ruhuna zarar verecektir.

Ahmet Külahçı 26 Kasım 1950 tarihinde Konya'nın o dönemlerde Seydişehir İlçesi'ne bağlı olan Derebucak köyünde dünyaya geldi. İlkokulu sonradan İlçe olan Derebucak'ta bitirdi. Orta öğrenimini 1968 yılı da Beyşehir Lisesi'nde bitirdikten sonra bir yıl Derebucak İlkokulu'nda vekil öğretmenlik yaptı. 1969-1973 yıllarında Strasbourg Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde öğrenim gördü. Öğrenimini tamamlamadan 1973 yılında Almanya'ya geçti ve 6 ay Almanca öğrendikten sonra Bochum Ruhr niversitesi'nde Komünikasyon Bilimleri, Politik Bilimler ve Genel Dil Bilimleri ėrenimi yaptı. Üniversiteyi 1980 yılı yaz smestrinde bitirdikten sonra aynı yıl Ekim ayında Hürriyet Gazetesi Avrupa baskıları merkezi Frankfurt'ta muhabir olarak iŖe baŖladı. 1983-1985 Hürriyet Gazetesi Berlin Temsilcisi, 1985-1987 Hürriyet Gazetesi Frankfurt Haberler Müdürü, 1987-2000 Hürriyet Gazetesi Bonn Temsilcisi ve 2000-2014 yılları arasında da yeniden Hürriyet Gazetesi Berlin Temsilcisi olarak görev aldı. 2014 yılında Hürriyet'ten ayrıldığı halde 1988 yılından beri Hürriyet'in Avrupa baskılarında srdregelmekte olduğu kŖe yazılarına devam etti. 2021 yılı Ŗubat ayında Hürriyet Gazetesi Avrupa Koordinatörü olarak yeniden göreve getirildi. 1992-1995 yıllarında Avrupa Türk Gazeteciler Cemiyeti BaŖkanı ve 1997-1998 yıllarında da Bonn'da Almanya Yabancı Gazeteciler Cemiyeti BaŖkanı olarak görev üstlendi.

Bu yazıya atıf için: Ahmet Külahçı, "Almanya'da ve Avrupa Genelinde AŖırı Sağın YkseliŖi ", Panorama, evrimii Yayın, 4 Haziran 2024,

Telif@UIK*Panorama*. Çevrimiçi olarak yayımlanan yazıların tüm telif hakları Panorama dergisine aittir. Aksi belirtilmediği sürece, yayımlanan yazılarda belirtilen grŖler yalnızca yazarına/yazarlarına aittir. UIK, Global Akademi, Panorama Yayın Kurulu ile editörleri ve diğer yazarları bağlamaz.